

रुग्णाने दान केलेले रक्त वापरून शस्त्रक्रिया

म. टा. विशेष प्रतिनिधी, मुंबई

दुर्मिळ गेरबिच रक्तगट असलेल्या ५० वर्षीय रुग्णाच्या हृदयातील सौम्य ट्युमर म्हणजे मायक्सोमा काढून त्याला नवजीवन देण्याचे काम लीलावती हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटरने केले. या प्रक्रियेमध्ये कोरोनरी आर्टरी बायपास ग्राफ्टिंग ही शस्त्रक्रियाही करण्यात आली. गेरबिच रक्तगटात 'अँटिजेन ग्लायकोफोरिन सी' (जीपीसी) आणि 'ग्लायकोफोरीन डी' (जीपीडी) हे कमी-अधिक प्रमाणात आढळतात. त्यामुळे रुग्णाचे रक्त इतर कोणाशीही जुळले नाही. त्यामुळे या रुग्णांमध्ये कोणत्याही बाह्य रक्तसंक्रमणाशिवाय त्याच रुग्णाने स्वतः दिलेले रक्त वापरून ही शस्त्रक्रिया करण्यात आली.

मायक्सोमा हे दुर्मिळ ट्युमर असून ते हृदयाच्या कामामध्ये व्यत्यय आणू शकतात. या रुग्णांमध्ये

दुर्मिळ रक्तगटामुळे नवीन गुंतागुंत निर्माण झाली होती. हा प्रकार एकूण लोकसंख्येच्या ०.०१ टक्क्यापेक्षा कमी व्यक्तींमध्ये आढळून येतो. रुग्णालयातील डॉ. पवन कुमार, डॉ. अभय भावे, डॉ. रुही मेहरा आणि डॉ. नितीन चव्हाण यांनी रक्तगटाशी संबंधित गुंतागुंतीवर मात करत ट्युमर सुरक्षित काढून टाकला.

काय झाले होते ?

यवतमाळ येथील राजेश अग्रवाल यांच्या हृदयात ट्युमर आढळून आला. 'कार्डियाक एमआरआय'द्वारे निदान करण्यात आले. रुग्णाच्या रक्तगटाची चाचणी करण्यात आली. रुग्णाच्या रक्ताचा नमुना रक्तसंक्रमण औषध विभागाकडे पाठवण्यात आला. शस्त्रक्रियेसाठी रक्ताची गरज भासल्यास चार युनिट रक्त राखून ठेवण्यात आले. हा रुग्ण 'एबी पॉझिटिव्ह' रक्तगट

असल्याचे आढळून आले. त्यानंतर ओ निगेटिव्हसह तपासलेल्या पन्नास रक्तदात्यांपैकी एकाही रक्ताचे युनिट या रुग्णाच्या रक्ताशी जुळले नाही. त्यानंतर केलेल्या इम्युनो-हेमेटोलॉजिकल विश्लेषणातून या रुग्णाकडे दुर्मिळ अशा अँटीबॉडीज असल्याचे निष्पन्न झाले. अग्रवाल यांचे रक्त उपलब्ध रक्तदात्याशी जुळत नसल्याने एक नवीन आव्हान पुढे उभे राहिले होते. ट्रान्सफ्युजन मेडिसिनच्या सल्लागार डॉ. रुही मेहरा यांनी अँटीबॉडी तपासणीमध्ये या रुग्णाचा रक्तगट हा गेरबिच

अँटीबॉडी असल्याचे समोर आणले. त्यांच्या रक्ताचा नमुना ब्रिटन येथील आंतरराष्ट्रीय प्रयोगशाळेत तपासणीसाठी पाठवण्यात आला. त्यांनी केलेल्या निदानानुसार रुग्णाच्या पेशींमध्ये दुर्मिळ गेरबिच फेनोटाइप असल्याने अँटी-जीईटू अँलो-अँटीबॉडी तयार केल्या होत्या. असा रक्तगट जगभरात केवळ नऊ रुग्णांमध्ये आढळून आला आहे. शस्त्रक्रियेदरम्यान रक्ताची गरज लागल्यास शस्त्रक्रियेच्या तारखेपर्यंत तीन आठवड्यांच्या कालावधीत तीन वेळा रुग्णाला स्वतःचे रक्तदान करण्याची सूचना देण्यात आली होती. शस्त्रक्रियेच्या प्रक्रियेमध्ये हृदयातील ट्युमर काढून टाकणे आणि रुग्णाच्या स्वतःच्या रक्तपुरवठ्याचा वापर करून 'ट्रिपल कोरोनरी बायपास' करणे यांचा समावेश होता. हृदयात ट्युमर असल्याने अँटीबॉडीज तयार झाल्याची शक्यता तज्ज्ञांनी वर्तवली.